

Список использованных источников:

1. Диникеева, Ю. Г. (2014). Обряды, связанные с ожиданием ребенка русских Башкортостана: история и современность. Изъято из <http://psytolerance.info/young.php?c=1375345650&s=1416167174>.
2. Аникина, В. П. (сост.). (1986). *Живая вода: сборник русских народных песен, сказок, пословиц, загадок*. Москва: Детская литература.
3. Кабакова, Г. И. (2001). Антропология женского тела в славянской традиции. Москва: Ладомир.
4. Корепова, К. Е. (1992). *Русская волшебная сказка: антология*. Москва: Высшая школа.
5. Краюшкина, Т. В. Чудесные дети и их появление на свет в русских народных волшебных сказках Сибири и дальнего востока. Вилучено з <https://cyberleninka.ru/article/n/chudesnye-deti-i-ih-poyavlenie-na-svet-v-russkih-narodnyh-volshebnyh-skazkah-sibiri-i-dalnego-vostoka>.
6. *Народные сказки. Библиотека русской сказки в 10-ти томах* (Т. 2.). (1992). Москва: Возрождение.
7. Панкеев, И. А. (2008). *Обычаи и обряды русского народа. От крестин до поминок*. Москва.
8. Толстой, Н. И. (ред.). *Славянские древности: этнолингвистический словарь: в 5 т.; Т. 1.* (1995); Т. 2. (1999); Т. 3-4. (2009). Москва: Международные отношения.
9. Словарь Терминов ВРТ. Пересмотренный ИКМАРТ и ВОЗ словарь терминов ВРТ. (В. Корсак & З. Успенская, пер.). (2009). Изъято из https://www.who.int/reproductivehealth/publications/infertility/art_terminology2_ru.pdf.
10. Свиридова, Л. (сост.). (1989). *У ключика у гремучего: Дальневосточный фольклор*. Владивосток: Дальневост. кн. изд-во.
11. Чернышева, В. Г. (2015). Рябина. Изъято из <https://myphs.jimdo.com/2015/01/09/рябина/>.
12. Шангина, И. И. (2000). *Русские дети и их игры*. СПб.

ВІДТВОРЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ У ПРОМОВАХ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Вдовиченко Ольга Олександрівна

здобувач вищої освіти факультету лінгвістики та соціальних комунікацій
Національний авіаційний університет

Науковий керівник: Сітко Алла Василівна

канд. філ. наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу
Національний авіаційний університет

УКРАЇНА

Серед багатьох складних питань, які вивчає сучасне мовознавство, важливе місце займають проблеми перекладу. Як відомо, процес перекладу не є простою заміною одиниць однієї мови одиницями іншої мови. Навпаки, це складний процес, який включає в себе цілу низку операцій [1].

Останніми десятиріччями у мовознавстві спостерігається перенесення акцентів у дослідницьких інтересах з вивчення мови як внутрішньої системи, в якій усе взаємопов'язане на вивчення мови-мовлення як діяльності або як дії

[2]. Об'єктом дослідження мовознавчої науки уже довгий час виступає речення як багатоаспектна одиниця.

Модальність належить до найсуттєвіших характеристик речення і трактується як категорія, що виражає зв'язок висловлювання з реальною дійсністю. Однак, особливо цікавим є відтворення дієслів, що виражають модальність на прикладі промов політичних лідерів Великої Британії. Проте, перед тим як досліджувати категорію модальність у політичному дискурсі, спочатку необхідно визначити, що означає саме поняття «політика». У більшості праць з політології сам термін «політика» трактується як «діяльність державних органів, об'єднань громадян та окремих осіб у сфері відносин між країнами, націями, великими групами людей, яка спрямована на розподіл влади та економічних ресурсів в країні, реалізацію та відстоювання своїх інтересів» [3]. Більшість політичних дій за своєю природою є мовленнєвими діями. Мова потрібна політикам для того, щоб інформувати, давати вказівки, приймати закони, акти, переконувати, тощо. А отже і застосування дієслів категорії модальності саме у політичному дискурсі має певні особливості.

Наведемо приклад з промови Джефрі Хау з застосуванням модального дієслова *have to*, яке, як було зазначено раніше позначає зумовлену обставинами повинність:

I have to say that I find Winston Churchill's perception more convincing, and more encouraging for the interests of our nation [4] – *Я мушу сказати, що вважаю сприйняття Вінстона Черчіля більш переконливим і більш заохочуючим для інтересів нашої нації.* [5].

У даному випадку суб'єктом здійснення повинності виступає сам суб'єкт висловлювання – британський державний діяч, член Консервативної партії Джефрі Хау. В українському перекладі застосовуємо відповідник «мусити».

Дієслово *be to* у поєднанні з інфінітивом основного дієслова виражає необхідність, що є результатом певного плану або ж домовленості.

But government's role is going to be to organize provision – like stakeholder pensions not fund it all through ever-higher taxes [4] – *Але роль уряду повинна полягати у забезпеченні – як пенсії зацікавлених сторін не повинні фінансуватися через підвищення податків* [5].

Наведене вище висловлювання належить Тоні Блеру, прем'єр-міністру Англії. Висловлювань з таким відтінком повинності, необхідності у політичному дискурсі небагато, і всі вони безпосередньо мають відношення до інших суб'єктів, які, на думку суб'єкта висловлювання, зобов'язуються до чогось. Тобто суб'єкт висловлювання у політичній промові намагається уникнути розмов про свої обов'язки за попередньою домовленістю або певним планом. Що стосується перекладу на українську мову, то дане дієслово також слід перекладати як «бути повинним», «необхідно» в залежності від контексту оригінального твору позаяк саме враховуючи контекстну ситуацію, перекладач має можливість підібрати необхідну модель перекладу [6].

Трохи ширшого використання політичними лідерами Великої Британії набуло дієслово *should*, що має своєрідний відтінок поради. Наведемо приклади

з промов Тоні Блера та Ніка Клегга:

I should also say a final word of thanks to the Tory Party. Let's be honest, we'd never have done so well without them [4] – *Я також повинен сказати останнє*

слово подяки партії Торі. Давайте будемо чесними, ми б ніколи не зробили так добре свою роботу без них [5].

Приклад з промови Ніка Клегга, британського політика, лідера Ліберальних демократів, колишнього віце-прем'єр-міністра Великої Британії:

We believe ministers should spend money as carefully as if they'd borrowed it from a friend [4] – Ми віримо, що міністри повинні розпоряджатися грошима так обережно, наче вони позичили їх у друга [5].

Необхідно зазначити, що дієслово, що виражає моральний обов'язок стосується не лише самого суб'єкта промови, що виражається займенником *I*, а й суб'єкта, що включає інших осіб (*we*). В українському перекладі знову ж помічаємо, що *should* перекладається як «повинний», «необхідний», але з відтінком певної настанови чи поради, оскільки існування у одиниці МО одного або декількох перекладних відповідників ще не означає, що ці відповідники будуть обов'язково використані під час перекладу. Як стверджує А.В. Сітко, у багатьох випадках умови використання мовної одиниці у контексті змушують перекладача відмовитись від використання мовної одиниці регулярного відповідника і знайти такий варіант перекладу, який би найбільш повно передав значення цієї одиниці у даному контексті [6].

Must вживається для вираження наказу, поради, заборони, обов'язку по відношенню до іншої людини або ж до самого себе, який необхідно обов'язково виконати. Також *must* може використовуватися для вираження вірогідності чогось або впевненості мовця у чомусь.

Наведемо приклад з промови Девіда Кемерона:

We must take everyone through with us on some of the difficult decisions we have made [4] – Ми повинні показати усім деякі з складних рішень, які ми прийняли [5].

Варто підкреслити, що саме у політичному дискурсі *must* має значення важливого обов'язку, який є нагальним для виконання. В українській мові перекладом цього слова є «повинний».

Варте уваги і модальне дієслово *can*, що має значення фізичної здатності робити щось:

Making these savings will mean we can afford to spend money on things that really matter [4] – Заощадження будуть означати, що ми можемо витратити гроші на дійсно важливі речі [5].

Наведений приклад ще раз доводить, що у політичному дискурсі це модальне дієслово також означає фізичну можливість, а тому і перекладається як «могти», «мати змогу».

Пропонуємо приклад з промови Королеви Єлизавети II:

This year, as governments search for new ways to tackle these important challenges, we as individuals can also play our part so that, in pursuing health and vitality for all, we bring hope to the world [4] – Цього року як уряд шукає нові шляхи вирішення цих важливих проблем, ми, як особистості, можемо відіграти свою роль у забезпеченні покращення здоров'я та життєздатності, ми є надією для цього світу [5].

Розглянемо приклад з промови Девіда Кемерона:

And a guide for that society, that those who can, should, and those who can't, we will always help [4] – І як провідник цієї нації, ми завжди допоможемо тим, хто може, кому слід і тим, хто не має фізичної можливості [5].

У наведеному вище прикладі Кемерон говорить про важливість забезпечення гідного рівня життя тим людям, які мають для цього обмежені ресурси та фінансові можливості.

Приклад з промови Маргарет Тетчер 1986 року:

If they can't agree on the defence of our country, they can't agree on anything [4] – Якщо вони не можуть дійти згоди щодо захисту своєї країни, то вони не будуть здатними дійти згоди щодо будь-чого іншого [5].

Our opponents believe that all problems can be solved by state intervention [4] – Наші опоненти вірять, що всі проблеми можуть бути вирішені за допомогою державного втручання [5].

Ці приклади показують, що дієслово *can* у значенні фізичної можливості або вміння також може стосуватися власне політика, політика та його оточення, а також інших осіб / явищ.

May використовується у значенні ймовірності або дозволу, а в українській мові *may* перекладається як «могти» і в цьому плані воно схоже на *can*, хоча в нього є свої відмінності. Так, дієслово *may* має більший ступінь ймовірності ніж *can* і є більш формальним. Приклад з промови Тоні Блера:

I may have been wrong [4] – Я можу помилятися [5].

Пропонуємо розглянути приклад з промови Маргарет Тетчер 1990 року:

I'm immensely grateful to the staff who supported me so well, and may I also say a word of thanks to all the people who sent so many letters, still arriving, and for all the flowers [4] – Я безмежно вдячна персоналу, який так мене підтримував, і я маю також сказати слово подяки тим людям, які надсилали мені листи, що досі приходять, і за всі квіти [5].

Наведені приклади демонструють, що дієслово *may* має значення припущення, можливості здійснення будь-якої дії. Припущення може мати безпосереднє відношення до діяльності власне суб'єкта висловлювання (у сполученні з 'I'), спільної діяльності суб'єкта висловлювання та інших осіб (у сполученні з 'we') та взагалі інших осіб (у сполученні з іншими займенниками та іменниками).

Модальне дієслово *would* використовується для вираження волевиявлення мовця, його наміру або ж наполегливості. Часто *would* використовується як форма минулого часу від *will* або для вираження ввічливості. Як правило, дане дієслово виділяється інтонаційно та перекладається українською як «хотіти», «збиратися».

I would like to pay tribute to the outgoing prime minister for his long dedicated public service [4] – Я хотів би віддати належне колишньому прем'єр-міністру за

його довгу, віддану службу народу (Девід Кемерон) [5].

Приклад з промови Маргарет Тетчер 1985 року:

For my part, I would like to add my congratulations and thanks to all those who have taken the Chair at this Conference with skill and unfailing good humour [4] – Зі свого боку, я хотіла б приєднатися до привітань і подякувати усім, хто брав участь у цій Конференції з вмінням та чудовим почуттям гумору [5].

Як бачимо, у наведених прикладах модальне дієслово *would* застосовується саме для вираження бажання, наміру. Помічаємо, що у політичному дискурсі *would* часто використовується саме у цьому значенні.

Таким чином, підбиваючи підсумки вище сказаного потрібно зазначити, що категорія модальності це складне і багатогранне поняття, котре потребує

значної уваги. Оскільки форма мовних особливостей бере безпосередню участь у передачі їх сенсу, підтримуємо думку І.Струк та А.Сітко про те, що перекладач повинен насамперед прагнути до еквівалентності перекладу, а далі виходячи з принципу адекватності, тобто смислового добору сегментів вихідної мови прагнути до творчого та креативного пошуку вдалих прийомів і способів їх перекладу [7].

Список використаних джерел:

1. Сітко, А.В. (2007). Особливості перекладу англomовних інтерогативних конструкцій. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка* (33), 158–163.
2. Сітко, А.В. (2013). Структурні особливості англійських та українських інтерогативів. *Нова філологія* (58), 187–189.
3. Зеленский, В.В. (1996). Психология политики. Психологические и социальные идеи Карла Густава Юнга. Москва: Ювента.
4. *British Political Speech*. Retrieved from <http://www.-britishpoliticalspeech.org/speech—archive.htm>
5. Монтефіоре, С.С. (2017). Промови, що змінили світ. К. : КМ-БУКС.
6. Сітко, А.В. (2009). Роль контексту під час перекладу інтерогативних висловлювань. *Мовні і концептуальні картини світу*. К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Вип. 26 (3), 143–148.
7. Сітко, А.В., Струк, І.В. (2016). Адекватність і еквівалентність у перекладі мовних особливостей. *Sciences of Europe, Praha*, Vol 1 (10), 122-126.

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ В АРАБОМОВНІЙ АУДИТОРІЇ

Федоренко Валентина Степанівна

старший викладач

Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»

УКРАЇНА

Методику викладання російської мови в іншомовній аудиторії відносять до самостійної педагогічної дисципліни. Вона спрямована на дослідження особливостей викладання російської мови як іноземної для тих, хто не володіє нею в якості рідної мови.

Вивченням методів викладання російської мови арабомовним студентам займалися багато видатних учених і внесли свій чималий внесок. Такі як: В.Г. Костомаров, Л.В. Щерба, О.Д. Митрофанова, А.Н. Щукін, Р.К. Миньяр-Белоручева, О.В. Гуськова, А.Я. Хамза, Б. Алі, А.А. Абдуль-Ріда та інші.

Мета роботи полягає в тому, щоб виявити і систематизувати труднощі, які виникають у арабомовних студентів при вивченні російської мови як нерідної. Це можливо тільки на основі аналізу порівняльно-типологічних даних російської мови і арабської мови. Вирішальну роль в цьому процесі відводять соціолінгвістичним та лінгвокультурним особливостям російської мови і рідної мови студентів.